

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-08-24

Diarienummer 1342/23

Handläggare

Hans Timan

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: hans.timan@arbvux.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att analysera klimateffekternas konsekvenser och åtgärdsbehov

Förslag till beslut

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning godkänner förvaltningens förslag till analys av klimateffekternas påverkan och konsekvenser för förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt identifierade och nominerade åtgärdsbehov.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade i januari 2023 om ett uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till planen. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Verksamheternas åtgärdsbedömningar ska ses som förslag till åtgärder som sammantaget utgör ett underlag för kommande steg att prioritera åtgärder till planen. Under ledning av kommunstyrelsen kommer ett sammanhållet arbete med åtgärderna genomföras under hösten 2023 för att få fram de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden som helhet.

En övergripande utgångspunkt är att stadens verksamhet ska kunna fortsätta fungera även i ett förändrat klimat. Det innebär ett behov av att verksamheterna analyserar hur olika klimateffekter kan påverka verksamheten eller delar av denna, och vilka anpassningsåtgärder som eventuellt behöver vidtas. Klimatanpassning är det förebyggande arbetet för att minska negativa effekter av extrema väderhändelser till följd av att klimatet förändras.

De två övergripande effekterna av klimatpåverkan bedöms vara risk för vatteninträngning i byggnaderna och extrem temperatur.

Förvaltningen har identifierat åtgärder vilka behöver vidtas i verksamheten vid skyfall eller värmebölja. Förvaltningen har inga förslag avseende åtgärdsbehov till det fortsatta arbetet med stadens klimatanpassningsplan.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Åtgärder för att förebygga klimatförändringens risker i form av skador på fastigheter, försämrad arbetsmiljö och konsekvenser för verksamhetens effektivitet är svår att uppskatta i dagsläget. Det är dock rimligt att anta att kostnaderna för förebyggande

åtgärder är låga i relation till de kostnader som kan uppstå vid renoveringsbehov på grund av skador på byggnaderna.

För staden som fastighetsägare kan det även innebära stora kostnader om befintliga och nya fastigheter inte anpassas. Fastigheter som ej klimatanpassats kan även bli svårare att försäkra i framtiden och tappa sitt finansiella värde.

Förvaltningen gör bedömningen att extremväder som skyfall kan innebära kostnader för förvaltningen i form av att upprätta alternativa arbetsplatser, men även i form av skador på egendom som kan behöva ersättas.

Bedömning ur ekologisk dimension

Klimatanpassning i form av åtgärder i verksamheternas fastigheter är nödvändig för att säkerställa goda verksamhetslokaler.

I takt med att klimatanpassningsarbetet konkretiseras och åtgärder tas fram, möjliggörs samordning och potentiella synergieffekter med styrning, mål och pågående arbete inom klimat- och hållbarhetsområdet, tex med miljö- och klimatprogrammets strategiarbete, vilket kan bidra positivt till den ekologiska dimensionen. På sikt kommer klimatanpassningsarbetet bidra till generationsmålet genom att arbeta för att det samhälle som lämnas över till nästa generation är fungerande även i ett framtida klimat.

Förvaltningen gör bedömningen att våra verksamheter inte kan bidra till minskad påverkan och konsekvenser av extremväder som skyfall och värmebölja.

Bedömning ur social dimension

Vissa förebyggande åtgärder för att hantera effekter av klimatförändringar bedöms säkerställa en god hälsoeffekt för personalen i verksamhetsbyggnaderna. Att möta risker för exempelvis ohälsosam luftfuktighet och temperatur bedöms vidare positivt påverka möjligheten att utföra verksamhetsuppdraget.

Uppdraget till nämnder och styrelser kommer att bidra positivt till den sociala dimensionen genom att stadens verksamheter aktivt arbetar för att minska sårbarheten och säkerställa leverans av uppdrag och service gentemot medborgarna även i ett förändrat klimat. Klimatanpassning berör hela samhället och särskilt utsatta är de sårbara och svagare grupperna såsom barn, äldre och grupper med särskilda behov. En robust och säkrad leverans av välfärdsservicen blir en viktig del av anpassningsarbetet varför samtliga av stadens aktörer behöver delta i framtagande av planen. Kunskapshöjning och förståelse för den sociala dimensionen av klimatanpassning ökar i och med detta arbete

Förvaltningen gör bedömningen att ett extremväder som skyfall som orsakar avbrott i vattenförsörjningen kan påverka medarbetarnas arbetsmiljö negativt. Tele- och internetavbrott samt avbrott i elnätet kan göra att alla verksamheter inte kan bedrivas i normal utsträckning vilket innebär en negativ påverkan på stadens service.

Samverkan

Information gavs till de fackliga organisationerna den 19 september 2023.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2023-01-26 § 17 att ge stadens nämnder och styrelser i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till klimatanpassningsplanen.

Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning har, i enlighet med stadens anvisning, upprättat en analys av klimateffekternas påverkan och konsekvenser för förvaltningen samt identifierade och nominerade åtgärdsbehov.

Beskrivning av ärendet

Uppdraget till nämnder och styrelser

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan. Som ett inledande steg gjordes en nulägesinventering i förvaltningar och bolag.

Stadsledningskontoret återkom därefter till kommunfullmäktige i januari 2023 med en delrapport.

Rapportens summering av nuläget pekade på att klimatanpassning är en fråga som behöver stöd i etableringsfasen för att anpassningsarbetet på allvar ska komma i gång.

Vidare konstaterades det att det saknas en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i stadens verksamheter och därmed för staden som helhet. En snabb kunskapsutveckling innebär också att det finns en reell risk att ”fel” och okoordinerade åtgärder tas fram och kan leda till ”missanpassningar”.

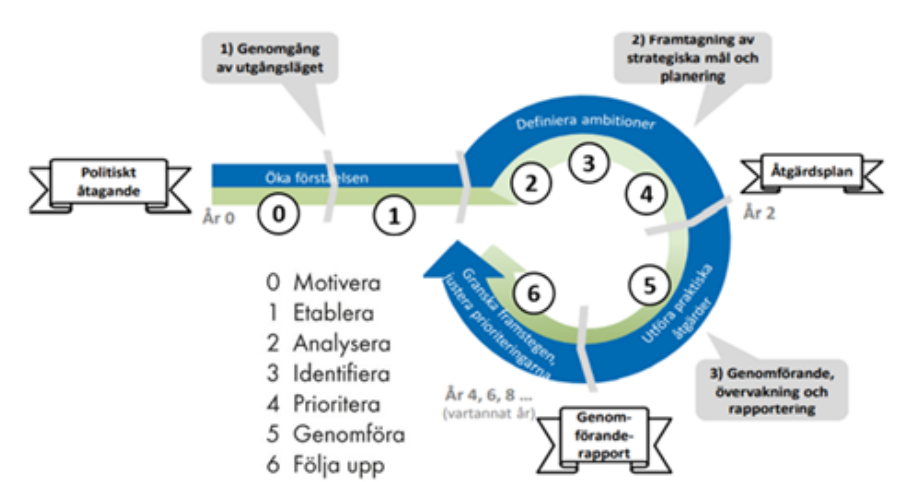
Stadsledningskontoret bedömde därför att staden behöver etablera en gemensam cyklisk process som säkerställer att aktuell kunskap och heltäckande perspektiv tillförs arbetet. Ett led i processen är en klimatanpassningsplan som omfattar de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden. Framtagande av planen behöver ske i ett växelvist arbete med analys- och bedömning ur verksamheternas perspektiv och en central samordning av åtgärdsarbetet på stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret ansvarar inom sitt befintliga samordningsuppdrag för att etablera process och arbetssätt, inrätta ett nätverk och en plattform för kunskapsspridning samt stötta förvaltningar och bolag i det växelvisa arbetet i framtagandet av planen. Stadsledningskontoret bedömning är att planen i sin helhet kan återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal två 2024

Kommunfullmäktige beslutade därför i januari 2023 att ge ett uppdrag till samtliga nämnder och styrelser. Uppdraget innebar att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för den egna verksamheten, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till den kommande planen. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal tre 2023.

Bakgrund

Inom ramen för Borgmästaravtalet, Covenant of Mayors for Climate & Energy 2030 targets, har Göteborgs Stad åtagit sig att utveckla arbetet med klimatanpassning och ta fram en åtgärdsplan.

I Borgmästaravtalet beskrivs en övergripande process för anpassningsarbetet (se figur nedan). Detta är bakgrunden till kommunfullmäktiges budgetuppdrag 2022.

Figur. Illustration från Borgmästaravtalet som beskriver anpassningsarbetets cykliska process

Utgångspunkten är därför en cyklisk process som gör det möjligt att löpande integrera ny kunskap, identifiera behov och hantera osäkerheter och förändrade förhållanden, se figur nedan. Processen innebär ett stegvist arbete med att analysera riskerna, identifiera åtgärdsbehov, ta fram och besluta om prioriterade åtgärder, genomföra åtgärderna, samt följa upp och vid behov justera processen inför nästa cykel.

Klimatanpassningsplanen blir i denna process att likställa med en åtgärdsplan innehållande de insatser som kommunen behöver prioritera, besluta om och genomföra i ett successivt anpassningsarbete. Planen blir återkommande och kan justeras och utökas över tid i takt med att beslutade åtgärder genomförs och arbetet följs upp.

För att bedöma vilka insatser som behövs och var dessa gör mest nytta för helheten, behöver arbetet ske växelvis; ett analys- och bedömningsarbete ute i verksamheterna och en central samordning och prioritering av åtgärderna under ledning av kommunstyrelsen.

Klimatanpassningsarbetet behöver omfatta samtliga av stadens verksamheter inklusive staden som fastighetsägare. Förvaltningar och bolag behöver ta ett brett grepp i frågan och bedöma hur väl rustade de står för ett förändrat klimat utifrån de utmaningar det innebär för just deras verksamhet. Ytterst är anpassningsförmågan en kvalitetssäkring av verksamhetens uppdrag.

Förvaltningens bedömning

Nedan återfinns förvaltningens analys av klimateffekternas påverkan och konsekvenser för förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt identifierade och nominerade åtgärdsbehov.

Förvaltningens rapportering följer det upplägg stadsledningskontoret presenterat, vilket följer två steg med underliggande frågeställningar. Det första steget omfattar att analysera påverkan och konsekvenser och därefter att identifiera åtgärdsbehov.

De två övergripande effekterna av klimatpåverkan bedöms vara risk för vatteninträngning i byggnaderna och extrem temperatur. Skyfall var ett scenario i risk- och sårbarhetsanalys (RSA) 2023 och utgör underlag för denna analys av climateffekters påverkan.

Vidare har erfarenheter i samband med pandemin avseende exempelvis distansstudier och distansarbete givit relevanta erfarenheter.

Analysera påverkan och konsekvenser

Fråga	Beskrivning
Beskriv verksamhetens uppdrag	I reglementet anges bland annat följande. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har övergripande ansvar för den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden ska för hela stadens räkning anordna arbetsmarknadspolitiska åtgärder och i övrigt ta de initiativ som behövs för att främja sysselsättningssituationen. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning är huvudman för kommunal vuxenutbildning, utom för den vuxenutbildning som utförs i kommunal regi av utbildningsnämnden. En stor del av förvaltningens verksamhet anskaffas av externa leverantörer och regleras i avtal.
Valda climateffekter	Utifrån de climateffekter som kan påverka staden, vilka stadsledningskontoret redovisat har skyfall/hög vattennivå och värmebölja valts.
Påverkan & konsekvenser för verksamheten	Såväl skyfall som värmebölja kan påverka såväl deltagares möjligheter att ta del av insatser som medarbetares möjligheter att utföra arbetsuppgifter.
Tidigare händelser & erfarenheter	Under sommaren 2023 kom exceptionella nederbördsområden, vilka ledde till såväl inträngande vatten i källare som vind i en av förvaltningens lokaler.

Fråga	Beskrivning
Finns det särskilt utsatta geografiska områden där verksamhet är extra sårbar? Eller finns det särskilt sårbara grupper att ta hänsyn till?	Förvaltningen har verksamhet på sex adresser, varav lokalen på Brogatan och lokalen i Gårda ligger sämre till ur ett perspektiv med högt vattenflöde då de ligger nära vattendrag.
Genomförda åtgärder	Hittills har inga särskilda åtgärder gjorts utöver att se över vad som orsakade inträngande vatten i somras, hur risken för detta framöver kan minimeras samt en översyn av vad som förvaras i källaren. En dialog sker med fastighetsägaren. Sättningsskador kan ha uppkommit med anledning av närliggande nybyggnationer samt bygget av Västlänken.

Identifiera åtgärdsbehov

Fråga	Beskrivning
Identifierade åtgärder för att hantera skyfall/hög vattennivå	Vid lokala översvämningar kan såväl besökare som medarbetare styras om till våra andra lokaler. För medarbetare kan även distansarbete under en period vara ett alternativ.
Identifierade åtgärder vid värmebölja	En effekt av klimatförändringarna är att extremvärme bedöms förekomma mer frekvent framöver. Ventilation och viss kylning av lokaler finns, men ett antagande är att denna kan bli otillräcklig vid vissa extrema situationer. Det kan innebära att delar av eller hela byggnader inte kan användas. Verksamhetsmässiga konsekvens av extrem värme bedöms vara försämrad arbetsmiljö, och eventuell rekommendation att om möjligt arbeta hemifrån. Risk finns för att organisationen påverkas negativt avseende utförandet av verksamhetsuppdraget. Teknisk utrustning så som serverhallar och el-centraler är känsliga för hög temperatur, och det förekommer redan idag att larm om hög temperatur löses ut

Följande åtgärder nomineras till det fortsatta arbetet med planen i staden. För vissa åtgärder finns beroenden till annan part, och/eller krävs samordning och ansvarsfördelning inom staden:

- Inventera var teknisk utrustning är placerad och vid behov flytta denna till en säker nivå för att minimera risken att slås ut vid vatteninträngning.
- Säkerställa funktionalitet och eventuellt förstärka/etablera pumpstationer i källarplan för att dränera eventuell vatteninträngning från gatuplan eller underifrån.
- Utredda förutsättningarna att bygga bort risk för vatteninträngning i byggnader via entréer eller dylikt genom att leda bort vattnen på markplanet.
- Utredda möjligheten att installera sol-/värmeskydd på fasader, exempelvis solskyddsfilm på fönster, jalousier, markiser samt över behov av fläktar/AC.

Andreas Lökholt
Förvaltningsdirektör

Hans Timan
Förvaltningscontroller